

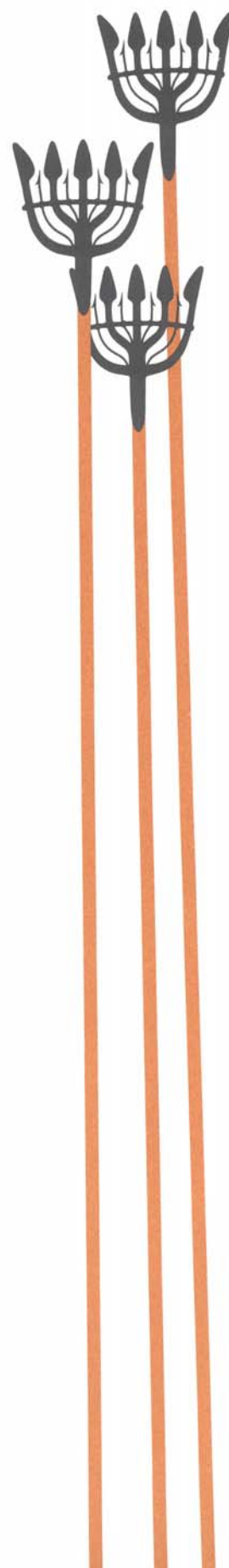
Kämpaslätten

Sölvesborgs socken, Sölvesborgs kommun

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2005:9
Mikael Henriksson

Bakgrund

Under vintern 2005 meddelade exploatören Hjärtevadshus i Kristianstad att man hade för avsikt att låta bebygga ett område på Kämpaslätten, Sölvesborgs kommun. På inrådan av Länsmuseet togs initiativ till en kompletterande särskild utredning för planområdet, och efter beslut av Länsstyrelsen i ärendet (Lst Dnr: 431-1508-05) genomfördes en sådan av Blekinge museum 2005-04-29. Arbetet har i sin helhet bekostats av Hjärtevadshus, och föreliggande rapport utgör underlag för planärendets fortsatta handläggning.

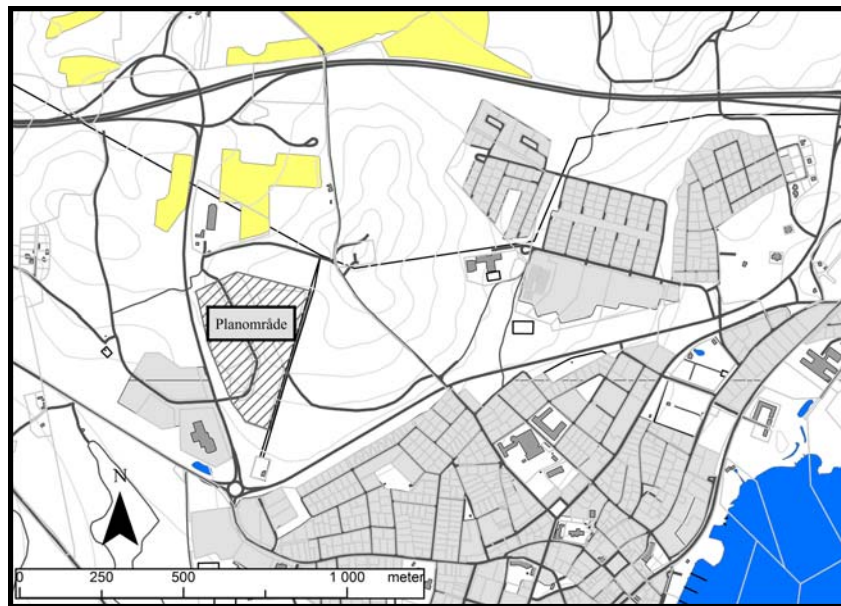

Fig.1 – Planområdets placering i förhållande till Sölvesborgs tätort och väg E22.

Topografi och kulturhistoria

Utredningsområdet (UO) kan sägas vara beläget inom Ryssbergets sydvästligaste utkant (se fig.1) och höjdnivåerna varierar mellan 30 och 45 m.ö.h. Växtligheten i den kringliggande terrängen utgörs av bok, ek och björk samt bitvis planterade bestånd av tall och gran. Ställvis går berg i dagen strax norr om utredningsområdet. Den mellersta delen av UO består uteslutande av stenröjda, gräsbevuxna och mot SV svagt sluttande hagmarker, till del kringgårdade av stenmurar. Den sydligast liggande delen av UO kuperad, skogbevuxen terräng med inslag av bok men också planterad gran (se fig.2).

Fig.2 – Miljöbild över sydligaste delen av utredningsområdet.

Enligt studier av bl.a. Häradskartan från 1917-1918 framgår att merparten av UO redan i äldre tid nyttjats som åkermark (bilaga 1), och enligt muntlig uppgift från markarrendatorn pågick detta jordbruk ända fram till 1980-talet. Marken har sedan dess uteslutande betats av djur. Ett omfattande markavsnitt har efter hand bearbetats och därefter använts för motocrossverksamhet (bilaga 2). Två stensättningar, strax norr om UO finns registrerade i fornlämningsregistret (Sölvesborg sn RAÄ 1 resp. RAÄ 2.)

Fig.3 – Miljöbild med stentäkt i skogspartiet N om utredningsområdet.

Utredningens genomförande

Den arkeologiska fältarbetsfasen bestod huvudsakligen i sökschaktning med grävmaskin på antikvariskt lovande terrängavsnitt. Det av motocrossbanan förstörda markområdet undantogs från utredningsschaktningen liksom de partier i norr, vilka effektivt avgränsades från övriga ytor genom äldre stenmurar. Elva sökschakt med en sammanlagd längd om drygt 230 löpmeter drogs inom området (se bilaga 2 resp. bilaga 3). Sökschakten mättes in för hand, och utifrån dessa mätningar skapades en digital plan i datorprogrammet ArcView 8. Dokumentation av såväl sökschakten som kulturmiljön skedde fortlöpande med digitalkamera. En schematisk lager- och anläggningsbeskrivning gjordes i samband med schaktningen, och enbart sannolikt förhistoriska fynd tillvaratogs. Merparten av dessa fynd påträffades i matjordskiktet, betecknat ID 100 i fyndtabellen (se bilaga 4).

Fig.4 – Överblicksbild sökschakt 5 resp. 6 mot NV.

Resultat och diskussion

I huvudsak recenta fynd i form av glas, koks, tegel, porslin och järnskrot påträffades i samband med sökschaktningen. Intensiv plöjning av det centrala markområdet har grundligt utplånat merparten av alla eventuella spår av förhistoriska aktiviteter på platsen. Enda undantaget utgörs uppenbarligen av markområdet i anslutning till schakt 7 (bilaga

2). I undergrunden påträffades här en handfull, delvis fyndförande anläggningar av osäker datering. Såväl i terrängen ovanför (schakt 4) som nedanför (schakt 10) schakt 7 tillvaratogs dessutom en mindre mängd bearbetad flinta.

Fig.5 – Anläggningsspår i schakt 7 mot NO.

Den sammantagna fornlämningsbilden för det aktuella planområdet visar på en av framför allt jordbruket bitvis kraftigt påverkad naturmiljö. Denna omges av mindre störda stråk av skogbevuxna, delvis kuperade terrängpartier, vilka hyser kulturhistoriska spår i form av enstaka förhistoriska stensättningar, eftermedeltida stentäkt, omfattande stenmurar samt fossila odlingsspår. De i samband med den särskilda utredningen påvisade arkeologiska spåren i form av enstaka anläggningar och artefakter inom UO kan tidsmässigt härröra från ett antal olika perioder under såväl sten- som bronsålder. Inför ett fortsatt planarbete är det av intresse för kulturmiljövården att försöka få svar på frågor kring lämningarnas ålder samt platsens funktion under förhistorien. Av denna anledning bör möjligen en mindre, kompletterande undersökning utföras för markområdet i anslutning till schakt 7.

Figurförteckning

- Fig.1 Utredningsområdet i förhållande till Sölvesborgs tätort och väg E22.
- Fig.2 Miljöbild över sydligaste delen av utredningsområdet.
- Fig.3 Miljöbild med stentäkt strax N om utredningsområdet.
- Fig.4 Överblicksbild sökschakt 5 resp. 6 mot NV.
- Fig.5 Anläggningsspår i schakt 7 mot NO.

Bilagor

- Bilaga 1 – Utredningsområdets placering enligt Häradskartan.
- Bilaga 2 – Plan över utredningsområdet med grävda sökschakt markerade.
- Bilaga 3 – Schaktskrivningar särskild utredning Kämpaslätten.
- Bilaga 4 – Fyndtabell

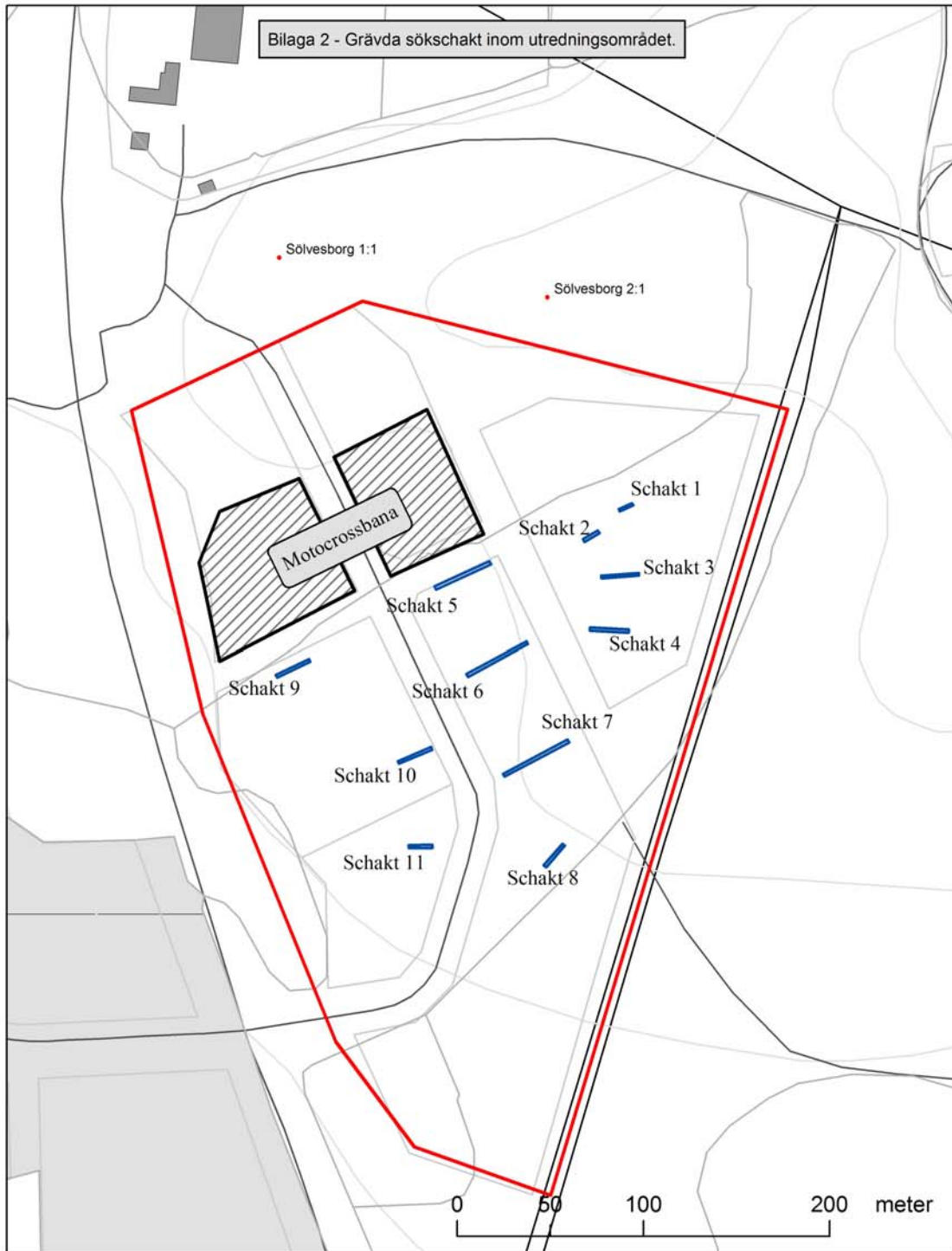
Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-1508-05, 2005-04-11
Blekinge museum dnr: 140-0403-05
Undersökningstid: 2005-04-29
Personal: Mikael Henriksson
Läge: Fastighetskartan, blad 3E 2e Sölvesborg och 3E 3e Sissebäck
Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.
Koordinater för utredningsytans sydvästra hörn: x: 6214882 y: 1422963
Dokumentation: Mätdata och 32 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.
Fynd: BIM 26094
Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2005 resp. ©LMV 2005. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1 - Utredningsområdet markerat på Häradskartan.

Bilaga 2 - Grävda sökschakt inom utredningsområdet.

Bilaga 3 – Schaktbeskrivningar särskild utredning, Kämpaslättan.

Schakt 1

8 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i ONO-VSV riktning i en svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Undergrunden bestod av brungul moränsand med enstaka inslag av upp till 0,4 m stora stenar. Inga arkeologisk intressanta lager eller anläggningar framkom vid schaktningen och endast recenta fynd påträffades.

Schakt 2

9 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i ONO-VSV riktning i hagmarken ca 20 m SV om schakt 1. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand med kraftiga inslag av upp till 0,4 m stora stenar och enstaka jordfasta block. Inga arkeologisk intressanta spår eller fynd framkom vid schaktningen.

Schakt 3

20 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i Ö-V riktning i en mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,45 m. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand med kraftiga inslag av upp till 0,4 m stora stenar och enstaka jordfasta block. Inga arkeologisk intressanta spår eller fynd framkom vid schaktningen.

Schakt 4

20 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i Ö-V riktning i en svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,45 m. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand med kraftiga inslag av upp till 0,4 m stora stenar och enstaka jordfasta block. Inga arkeologisk intressanta lager eller anläggningar framkom vid schaktningen, men en mindre mängd bearbetad flinta tillvaratogs.

Schakt 5

30 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i öppen, mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Undergrunden bestod av brun till gulbrun moränsand med sporadiska inslag av upp till 0,4 m stora stenar. Inga arkeologisk intressanta spår framkom vid schaktningen och enbart recenta fynd påträffades.

Schakt 6

37 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i öppen, mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Undergrunden bestod av brun till gulbrun moränsand med enstaka inslag av upp till 0,4 m stora stenar. Inga arkeologisk intressanta spår framkom vid schaktningen och enbart recenta fynd påträffades.

Schakt 7

40 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i öppen, mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,4 m. Undergrunden bestod av gulbrun sand, vilken mot SV successivt övergick i en finare sand. Undergrunden innehöll sporadiska inslag av upp till 0,4 m stora stenar. Den nordöstra hälften av schaktet var kraftigt störd av tidigare gjorda markgrepp och här påträffades omfattande inslag av sentida fyllnadsmassor. Omkring fem, mer eller mindre diffusa och sotfärgade anläggningar framkom under matjordsskiktet. Den största låg ungefär mitt i schaktet och hade en diameter om ca 0,8 m. Anläggningen innehöll ett fåtal skörbrända stenar i ytan, träkol samt ett retuscherat avslag av kristianstadflinta, sannolikt använt som skrapa.

Schakt 8

15 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i en svagt sluttande ängsmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,3 m. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand med rikliga inslag av 0,05 till 0,2 m stora stenar. Inga arkeologisk intressanta lager eller anläggningar framkom vid schaktningen och endast recenta fynd påträffades.

Schakt 9

20 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i en mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,5 m. Undergrunden bestod av gulbrun moränsand med kraftiga inslag av upp till 0,5 m stora stenar och ett flertal jordfasta block. Inga arkeologisk intressanta lager eller anläggningar framkom vid schaktningen och endast recenta fynd påträffades.

Schakt 10

20 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i NO-SV riktning i en, mot SV svagt sluttande hagmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,45 m. Undergrunden bestod av en grå till gulgrå moränsand med enstaka inslag av upp till 0,3 m stora stenar. Ställvis framträdde mörkare inslag i undergrunden, vilket antydde att marken tidvis varit vattensjuk. Spår av äldre dräneringsdike i schaktets SV del styrkte denna hypotes. Inga arkeologisk intressanta lager eller anläggningar framkom vid schaktningen, men en mindre mängd slagen flinta tillvaratogs liksom ett stycke sannolikt bearbetad kvarts.

Schakt 11

12,5 m långt och 1,6 m brett sökschakt, placerat i Ö-V riktning i en mot SV svagt sluttande ängsmark. Det maximala schaktningsdjupet uppgick till 0,3 m. Undergrunden bestod av gulbrun sand med ställvisa fläckar av grå sand. Det framstod som oklart huruvida den grå sanden utgjorde spår av äldre mänsklig aktivitet på platsen, inte minst då recenta ytfynd i form av koks och tegel framkom i anslutning till färgningarna. I övrigt framkom inga arkeologisk intressanta spår eller fynd vid schaktningen.

Bilaga 4 – Fyndtabell särskild utredning, Kämpahusen.

FYNDNR.	ID	SAKORD	MATERIAL	VIKT (G)	ANTAL	FYNDSTATUS	ANMÄRKNING
1	100	Avfall/Kärna	Kr.flinta	149	1	Fragm.	Schakt 4
2	100	Avslag, skrapa	Kr.flinta	16	1	Hel	Schakt 4
3	Anl.	Avslag, skrapa	Kr.flinta	14	1	Hel	Schakt 7
4	100	Avfall, splitter	S.sk.flinta	<1	1	Fragm.	Schakt 7
5	100	Kärl?	Keramik	<1	1	Fragm.	Schakt 7
6	100	Avfall, splitter	Kr.flinta	4	2	Fragm.	Schakt 10
7	100	Avfall	Kvarts	12	1	Fragm.	Schakt 10